

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การพัฒนาออนไลน์โดยีความรู้ด้านผ้าล้านนา
ผู้เขียน	นางสาวพัชรา พนมมิตร
ปริญญา	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สารสนเทศศึกษา)
คณะกรรมการที่ปรึกษา	อาจารย์ ดร. วรชัยพร อารยะพันธ์ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก อาจารย์ ดร. พิเชษฐ์ จุฬารอด อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องการพัฒนาออนไลน์โดยีความรู้ด้านผ้าล้านนามีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการค้นคืนและเข้าถึงความรู้ด้านผ้าล้านนาของแหล่งสารสนเทศด้านผ้าล้านนาในเขตภาคเหนือตอนบน 2) วิเคราะห์เนื้อหาและกำหนดโครงสร้างออนไลน์โดยีความรู้ด้านผ้าล้านนา และ 3) พัฒนาออนไลน์โดยีความรู้ด้านผ้าล้านนา โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ และใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเป็นเครื่องมือในการวิจัย ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย 1) บรรณารักษ์/เจ้าหน้าที่ และ 2) ผู้ใช้บริการ รวมทั้งสิ้น 13 คน และการวิเคราะห์เนื้อหาความรู้ด้านผ้าล้านนาจากหนังสืองานวิจัย และวิทยานิพนธ์ จำนวน 350 รายการ จากแหล่งสารสนเทศด้านผ้าล้านนา จำนวน 7 แห่ง ผลการวิจัยพบว่า

สภาพปัจจุบันของการจัดการสารสนเทศด้านผ้าล้านนาของแหล่งสารสนเทศในเขตภาคเหนือตอนบน แหล่งสารสนเทศส่วนใหญ่มีการจัดหาและรวบรวมโดยการขอหรือได้รับบริจาคจากหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ด้านการวิเคราะห์และจัดระบบทรัพยากรสารสนเทศ มีการจัดระบบโดยใช้การจัดหมวดหมู่ระบบทศนิยมดิวอี้ (D.C.) ในขณะที่แหล่งสารสนเทศบางแห่งยังไม่มีการจัดระบบให้กับทรัพยากรสารสนเทศ มีเพียงการกำหนดเลขทะเบียนและการกำหนดแถบสีตามกลุ่มความรู้ ด้านการบันทึกข้อมูลมีการบันทึกข้อมูลลงในฐานข้อมูลรายการทรัพยากรสารสนเทศออนไลน์ (OPAC) โดยแหล่งสารสนเทศทุกแห่งประสบปัญหาด้านเครื่องมือที่ใช้ในการสืบค้นความรู้ด้านผ้าล้านนา ส่งผลให้ผู้ใช้บริการหาหนังสือไม่พบ

ด้านการค้นคืนและเข้าถึงความรู้ด้านผ้าล้านนา พบว่า ผู้ใช้มีวัตถุประสงค์ในการค้นคืนเพื่อนำมาประกอบการทำวิจัยในประเด็นเนื้อหาเกี่ยวกับประเภทของผ้าและการแต่งกาย โดยสืบค้นผ่านฐานข้อมูลรายการทรัพยากรสารสนเทศออนไลน์ (OPAC) ผู้ใช้บริการส่วนใหญ่มีการกำหนดคำค้นจากคำสำคัญ (Keyword) ปัญหาในการค้นคืนความรู้ด้านผ้าล้านนา คือ การใช้คำค้นที่เป็นศัพท์เทคนิคหรือศัพท์เฉพาะด้านผ้าล้านนา

การวิเคราะห์เนื้อหาและการกำหนดโครงสร้างความรู้ด้านผ้าล้านนา ผลการวิเคราะห์เนื้อหาสามารถจัดกลุ่มความรู้ด้านผ้า จำนวน 10 กลุ่ม 1,256 คำศัพท์ จากนั้นกำหนดโครงสร้างความรู้ด้านผ้า

ล้านนาให้มีโครงสร้างตามลำดับชั้น (Hierarchical structure) จำนวน 8 หมวดความรู้ และกลุ่มความรู้พื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับผ้าล้านนา จำนวน 3 กลุ่มความรู้ สามารถจำแนกเป็น 40 หมวดความรู้ย่อย 173 แนวคิด 728 คำศัพท์

การพัฒนาออนโทโลยีความรู้ด้านผ้าล้านนา ประกอบด้วย โดเมนความรู้หลัก คือ ความรู้ด้านผ้าล้านนา จำนวน 8 โดเมนย่อย (Sub-Domain) ได้แก่ (1) วัสดุใช้ในการทอผ้าล้านนา (2) อุปกรณ์ที่ใช้ในการทอผ้าล้านนา (3) วัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตผ้าล้านนา (4) กระบวนการผลิตผ้าล้านนา (5) เทคนิคหรือรูปแบบการทอผ้าล้านนา (6) ลวดลายผ้าล้านนา (7) ประเภทผ้าล้านนา และ (8) ผลิตภัณฑ์ผ้าล้านนา และกลุ่มความรู้พื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับผ้าล้านนา จำนวน 3 กลุ่มความรู้ ได้แก่ (1) ความรู้กลุ่มพืช (2) ความรู้กลุ่มสัตว์ และ (3) ความรู้กลุ่มสี ออนโทโลยีความรู้ด้านผ้าล้านนา ประกอบด้วย คลาสหลัก (Class) จำนวน 42 คลาส คลาสย่อย (Sub-class) จำนวน 131 คลาส ความสัมพันธ์ระหว่างคลาสตามลำดับชั้น (Hierarchical relationship) 10 ชนิด จำนวน 205 รายการ คุณสมบัติ (Properties) 9 ชนิด จำนวน 464 รายการ และข้อมูลตัวอย่างคลาส (Instance) จำนวน 489 รายการ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

Thesis Title	Developing Ontology for Knowledge of Lanna Textiles	
Author	Ms. Pattara Panommit	
Degree	Master of Arts (Information Studies)	
Advisory Committee	Dr.Watsaporn Arayaphan	Advisor
	Dr.Phichete Julrode	Co-advisor

ABSTRACT

Research subject for Developing Ontology for Knowledge of Lanna Textiles. Have the objective to 1) Study to reclaim and access to knowledge about Lanna Textiles of upper north part of Thailand 2) Analyze content and set a structure for Ontology for Knowledge of Lanna Textiles, and 3) Develop Ontology for Knowledge of Lanna Textiles by using qualitative research, collecting data by structural interview method as a research tool. Contributors include 1) Librarian / Officer, and 2) User. A total of 13 people and analyze knowledge of Lanna Textiles from books, research, and a thesis total of 350 entries from information sources of Lanna Textiles totals of 7 sources, the research found that.

Current conditions of information management of Lanna Textiles of information source in upper north area. Most of the information sources supplied by requesting, receiving or donated from both the public and private sectors. On analysis and management of information systems the system in use is Dewey Decimal Classification. While some sources do not provide information systems only the registration number and the color band are set according to the knowledge group. Data logging is recorded in Online Public Access Catalog (OPAC). All sources of information have problems with the tools used to find knowledge of Lanna Textiles, as a result, users cannot find books.

For the search and retrieval of Lanna Textiles knowledge found that the purpose of the search was to retrieve the contents of the fabric and dress code to use in research by searching on Online Public Access Catalog (OPAC) most user search by keyword and have the problem about most of the keyword are specific or technical word for Lanna Textiles.

Content Analysis and Structure of Lanna Textiles Knowledge. The results of the content analysis can be grouped into 10 groups of 1,256 vocabularies. Then, set a structure of Lanna Textiles

to be structured in hierarchical order totals 8 groups of knowledge, and the basic knowledge related to Lanna Textiles totals 3 groups, which can be classified into 40 sub-categories of 173 concepts, and 728 vocabularies.

Ontology for Knowledge of Lanna Textiles, consist of Knowledge Domain, which is knowledge about Lanna textiles, 8 Sub-domain include (1) Materials used in Textiles (2) Equipment used in weaving Lanna Textiles (3) Raw materials used in Lanna Textiles (4) Lanna Textiles production process (5) Techniques or patterns of Lanna weaving (6) Lanna Textiles Pattern (7) Type of Lanna Textiles and (8) Lanna Textiles products. And basic knowledge that relates to Lanna Textiles of 3 groups, which are (1) Plant group knowledge (2) Animal group knowledge and (3) Coloring group knowledge. Ontology for Knowledge of Lanna Textiles consist of 42 main classes, and 131 Sub-class, 10 hierarchical relationship, and 205 entries, properties of 9 types of 464 entries and instance 489 entries.

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved